

İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN “TUTUM, YATIRIM VE TÜRK MALLARI HAFTASI”NA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Halil İbrahim SAĞLAM*
Erkan YAMAN**

ÖZET

Bu araştırmanın amacı yerli malları haftası olarak bilinen “Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası”nda yapılan etkinliklerin amacına uygun olup olmadığını belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubunu 2010-2011 eğitim öğretim yılında Sakarya ilinin Ferizli ilçesinde öğrenim gören 16’sı kız, 7’si erkek olmak üzere toplam 23 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma, maksimum örnekleme yöntemiyle seçilen farklı sosyoekonomik düzeylerdeki ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencileriyle; nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni kapsamında yürütülmüştür. Görüşme formundaki soruların kapsam geçerliği için alanla ilgili iki uzmanın görüşüne başvurulmuş ve gelen öneriler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Ayrıca öğrencilerin görüşme formundaki soruları anlayıp anlamadıklarını kontrol etmek için beş öğrenci ile yapılan görüşme sonucunda forma son şekli verilmiştir. Öğrencilerden elde edilen veriler içerik analizi yöntemine tâbi tutularak çözümlenmiştir. Araştırma, yerli malları haftasında *paylaşma*, *misafirperverlik*, *dayanışma* ve *kültürel paylaşım* gibi değerlerin öğrenciler arasında yaşatıldığını; yerli malları haftasının öğrencilerin *kalite bilincini* ve *tüketici sorumluluğu bilincini* geliştirdiğini; yapılan etkinliklerin öğrencilerde yerli mallarını tercih etmeye yönelik bir farkındalık oluşturduğunu göstermiştir.

Anahtar sözcükler: Yerli malı haftası, belirli gün ve haftalar, bilinçli tüketicilik, sosyal bilgiler.

PRIMARY SCHOOL STUDENTS’ OPINIONS ABOUT “THE WEEK OF FRUGALITY, INVESTMENT, AND TURKISH PRODUCTS”

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine whether the activities organized throughout “The Week of Frugality, Investment, and Turkish Products”, also known as the “week of domestic goods”, serve the intended purposes. The population of the study

---

* Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sakarya.
hsaglam@sakarya.edu.tr

**Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Sakarya.
eyaman@sakarya.edu.tr

comprised 23 students, 16 female and the remaining 7 male, who attended school in Ferizli, Sakarya during the 2010-2011 academic year. The study was conducted on fourth and fifth grade students with different socioeconomic levels who were selected through maximum sampling and utilized phenomenological design, which is a type of qualitative research design. The questions in the interview form were submitted to two experts for their professional opinion on content validity, and necessary changes were made on the basis of the feedback received. The form was finalized after five students were interviewed in order to find out whether students were able to understand the questions in the form. The data were analyzed through content analysis. The study concluded that the week of domestic products enabled students to experience such values as *sharing, hospitality, cooperation* and *cultural communion*; that it enabled them to develop *quality awareness* and *consumer responsibility*; and that the activities carried out throughout the week led students to develop an awareness of choosing domestic products.

Keywords: The week of domestic products, special days and weeks, conscious consumerism, social studies.

1. GİRİŞ

İlköğretim, bireyleri yetişkin olduklarında alacakları toplumsal, kültürel ve ekonomik görevleri için hazırlayan, bu görevler için en temel bilgi ve becerileri sağlayan bir eğitim basamağıdır (Yaşar, Sözer ve Gültekin, 2000). İlköğretimden itibaren öğrenciler zamanlarını ve paralarını nasıl harcayacakları konusunda karar vermelerini sağlayacak etkinlikler gerçekleştirmelerine fırsat verecek deneyimler kazandırılması büyük önem taşımaktadır. Üretim, dağıtım ve tüketimle ilgili uygulamalar, öğrencilere yerinde karar almayı da içeren önemli beceriler kazandırır (Brophy ve Alleman, 2007). Böylece ilköğretim, öğrencileri hayata ve üst öğrenime hazırlarken aynı zamanda bilinçli üreticiler ve bilinçli tüketiciler olarak yetişmelerini de sağlamayı amaçlamaktadır.

Eğitim kurumları, öğrencileri toplumla uyumlu olacak şekilde çağın koşullarına uygun olarak yetiştirme görevini üstlenmiştir. Bir eğitim kurumu olarak ilköğretim bu görevini yerine getirirken eğitim süreçlerini planlı ve programlı olarak yürütmek durumundadır. Bu nedenle programlar, öğrencilere kazandırılması gereken temel özelliklerin ana çerçevesini oluşturması bakımından büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda çağdaş bir okulun programında; öğrencilerin öğrenmesi gereken zorunlu derslerin; ilgi, istek ve yeteneklerine uygun olarak aldıkları seçimsel derslerin; beden ve ruh sağlığına yönelik olarak gerçekleştirilen rehberlik, beslenme ve sağlık hizmetlerinin; çok yönlü gelişmelerine katkıda bulunan sosyal kulüp faaliyetlerinin (Gültekin, 2007); evrensel ve milli değerlere dikkat çeken, ilgi uyandıran belirli gün ve haftaların bulunması öngörülmektedir.

Ülkemizde bazı evrensel ve milli değerleri korumak, toplum için önemli olan konuları tanıtmak, toplumsal ve ekonomik sorunlara karşı öğrencileri bilinçlendirmek, ilgi uyandırmak amacıyla “belirli gün ve haftalar” adıyla ilköğretim okullarında çeşitli etkinliklerle kutlanan gün ve haftalar bulunmaktadır. *Belirli gün ve haftalar*, öğrencilere

rin güncel olaylarla ilgilenmelerini, toplumsal yaşamda önemli rol oynayan kurumları, olayları ve sorunları fark etmelerini ve önemini kavramalarını sağlamayı amaçlar (Erdem, 1996; Sözer, 1998). Öğrencilerin gelecekte bilinçli bir üretici ve tüketicisi olarak yerli mallarını kullanmaya yöneltilmesi amacıyla kutlanan haftalardan biri de “*Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası*”dır. Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği’nin 5. maddesindeki “*savurganlığı önleme ve tutumlu olabilme*” amacı söz konusu hafta ile ilgilidir ve adı geçen Yönetmeliğin 32. maddesinin Ek-2 nolu çizelgesinde söz konusu haftanın 12-18 Aralık tarihleri arasında kutlanması gerektiği karar altına alınmıştır (MEB, 2005).

İlköğretim okullarında, belirli gün ve haftaların kutlanması amacıyla gerçekleştirilen etkinliklerle okul ve çevre arasında ilişki kurulması, öğrencilerin toplumun kültürünü tanıması, vatandaşlık sorumluluğu kazanması gibi önemli kazanımlar elde edilmeye çalışılmaktadır. Bunun yanında, belirli gün ve haftalar vasıtasıyla toplum için olduğu kadar insanlık için de önemli ve yararlı konuların gündeme getirilerek dikkatlerin bu konulara çekilmesi amaçlanmaktadır (Paykoç, 1994; Sözer, 1998; Gültekin, 2007). Bugün dünyanın bir tarafında açlık sorunu yaşanırken diğer tarafında tüketim çılgınlığı yaygınlaşma eğilimindedir. Bu durum dikkate alınarak sınırsız ihtiyaçların sınırlı kaynaklarla karşılanması, ürün alımında temel ihtiyaçların ön planda tutulması, savurganlığın önüne geçilmesi, kaliteli, güvenli ve ucuz ürünlerin tercih edilmesi gerektiği ilköğretim öğrencilerine öğretilerek bilinçli tüketiciler olarak yetişmeleri istenmektedir (Sağlam, 2010). Bunun yanında ilköğretimde yer alan tüm dersler *sosyal etkinlikler*le desteklenerek bir bütünlük içinde öğrencilere dünyadaki sorunlara karşı duyarlı olmayı öğretmeyi de gerektirmektedir. Bu bağlamda yerli malları haftası adıyla bilinen “*Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası*”nda yapılan etkinliklerin öğrencilerin bilinçli üretici ve bilinçli tüketicisi olmalarında önemli katkılar sağlaması beklenmektedir.

“*Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası*”nın tarihsel geçmişi 1929 Dünya Ekonomik Krizine dayanmaktadır. Söz konusu krizin etkisiyle Avusturya, İsviçre, Almanya, Fransa, Hollanda, Macaristan, Yunanistan ve Bulgaristan gibi ülkelerle eş zamanlı olarak ilkokullarda “*Tasarruf ve Yerli Malı Haftası*” konmuştur. *Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti*’nin kuruluş tarihi olan 12 Aralık başlangıç alınarak Yerli Malı Haftası olarak kutlanmıştır. Daha sonra Avrupa ülkeleri bu uygulamadan vazgeçtiği halde, ülkemizde bu hafta değişik isimlerle günümüze kadar gelmiştir (Duman, 1993). Bugün, 12-18 Aralık tarihleri arası “*Tutum Yatırım ve Türk Malları Haftası*” adıyla kutlanmaktadır. Literatürde belirli gün ve haftalarla ilgili çalışmalara (Göçer, 2004; Duruhan ve Bedir, 2005; Şiringel, 2006; Gültekin, 2007) rastlamak mümkündür. “*Tutum Yatırım ve Türk Malları Haftası*”nı doğrudan konu alan çalışmalar (Turan ve Ödekan, 2009; Kavaklı, 2010) ise çok sınırlıdır. Kavaklı (2010) *Tasarruf ve Yerli Malları Haftası*’nın yazılı basındaki temsili ulusal kimlik ve küreselleşme bağlamında ele almıştır. Turan ve Ödekan (2009) *Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti*’nin tasarruf bilincini yerleştirmek ve yerli malı kullanımını özendirme amacıyla Türkiye’de üretilen ürünlerin geniş kitlelerle buluşturulması amacıyla gerçekleştirdiği yerli malı sergilerinin işlevlerini incelemişlerdir. Bu araştırmanın söz konusu araştırmalardan farklı olduğu düşünülmüş ve ilköğretimdeki “*Tutum Yatırım ve Türk Malları Haftası*” kapsamındaki etkinliklerin amaca uygun olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır.

2.YÖNTEM

Araştırma, nitel araştırma desenlerinden biri olan olgubilim (fenomenoloji) deseni kapsamında yürütülmüştür. Belli bir olguya ilişkin bireysel algıların veya perspektiflerin ortaya çıkarılmasının ve yorumlanmasının amaçlandığı çalışmalar genellikle olgubilim olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2010-2011 eğitim öğretim yılında Sakarya ilinin Ferizli ilçesinde öğrenim gören ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Öğrenciler 10-11 yaş aralığındadır. Araştırmaya katılan öğrencilere ait kişisel özellikler Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1.

Araştırmaya katılan ilköğretim öğrencilerinin kişisel özellikleri

Değişken		f	%
Cinsiyet	Kız	16	70
	Erkek	7	30
Sınıf düzeyi	4. Sınıf	10	43
	5. Sınıf	13	57

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin 16’sı (% 70) kız, 7’si (% 30) erkek olmak üzere toplam 23 öğrencidir. Öğrencilerden 10’u (%43) dördüncü, 13’ü (%57) beşinci sınıf öğrencisidir. Araştırma maksimum örnekleme yöntemiyle seçilen farklı sosyoekonomik düzeylerdeki ilköğretim 4. ve 5. öğrencileriyle; nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni kapsamında yürütülmüştür. Maksimum çeşitliliğe dayalı bir örnekleme oluşturmada amaç, genelleme yapmak için bu çeşitliliği sağlamak değildir, tam tersine çeşitlilik gösteren durumlar arasında herhangi ortak veya paylaşılan olguların var olup olmadığını bulmaya çalışmak ve bu çeşitliliğe göre problemin farklı boyutlarını ortaya koymaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Çalışma grubunun seçilmesinde, farklı sosyoekonomik düzeylere sahip öğrencilerin Tutum, Yatırım ve Türk malları Haftasına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada öncelikli olarak konu ile ilgili literatür taraması yapılmış, yapılan çalışmalardan da yararlanılarak yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmede sorular önceden belirlenir ve bu sorularla veriler toplanmaya çalışılır (Karasar, 2005). Araştırmacılar tarafından hazırlanan görüşme formunda yer alan sorular öğrencilerin yerli malları haftasına ilişkin görüşlerini açığa çıkaracak nite-

likte yapılandırılmıştır. Görüşme formundaki soruların kapsam geçerliği için alanla ilgili iki uzmanın görüşüne başvurulmuş ve gelen öneriler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Ayrıca öğrencilerin görüşme formundaki soruları anlayıp anlamadıklarını kontrol etmek için 2’si 4. sınıf 3’ü 5. sınıf olmak üzere toplam 5 ilköğretim öğrencisi ile yapılan görüşme sonucunda forma son şekli verilmiştir. Bu öğrenciler 10-11 yaş aralığındadır. Görüşme formu 12-18 Aralık 2010 tarihleri arasında yerli malları haftası olarak bilinen “Tutum Yatırım ve Türk Malları Haftası”nda uygulanmıştır. Görüşme formu; “Yerli malları ile ilgili duygu ve düşüncelerinizi benimle paylaşır mısınız? Yerli malları haftasında yaptığımız etkinliklerle ilgili söyleyebileceklerim şunlardır. Alışveriş yaparken yerli malları haftasında öğrendiklerimden şöyle faydalanırım” şeklinde oluşturulmuştur. Görüşme formuna öğrencilerin içtenliğinin yansıtılması amacıyla soru sorulmasından ziyade kendilerini kolay ifade edebilecekleri resmiyetten uzak cümleler konulmaya çalışılmıştır.

Verilerin Analizi

Olgubilim araştırmalarında veri analizi, yaşamları ve anlamları ortaya çıkarmaya yöneliktir. Bu amaçla yapılan içerik analizinde verinin kavramsallaştırılması ve olguyu tanımlayabilecek temaların ortaya çıkarılması çabası vardır. Öğrencilerden elde edilen veriler içerik analizine tabi tutularak çözümlenmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizinde daha derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel bir yaklaşımla fark edilemeyen kavram temalar bu analiz sonucu keşfedilebilir. Bu amaçla toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların/kategorilerin saptanması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Kodlardan yola çıkarak verileri, genel düzeyde açıklayabilen ve kodları belirli kategoriler altında toplayabilen temaların bulunması gerekmektedir. Temaların bulunması için önce kodlar bir araya getirilir ve incelenir. Kodlar arasındaki ortak yönler bulunmaya çalışılır. Bu aşamada ortaya çıkan temalar daha genel bir olguya işaret eder. Bu olguya ilişkin kodların bir araya getirilmesi ve aralarında anlamlı ilişkiler kurulması mümkün olabilir. Tematik kodlama için ilk aşamada, ortaya çıkan kodların benzerlik ve farklılıklarının saptanması ve buna göre birbiriyle ilişkili olan kodları bir araya getirebilecek türden temaların belirlenmesi gerekir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Veriler araştırmacılar tarafından ayrı ayrı değerlendirilerek kodlanmış ve kodlamalar arasındaki tutarlılık .85 olarak tespit edilmiştir. Güvenirlilik katsayısının hesaplanmasında; Güvenirlilik = Uzlaşma Sayısı/ Uzlaşma Sayısı + Uzlaşmama Sayısı formülünden yararlanılmıştır (Miles ve Huberman, 1994; Akt., Tavşancıl ve Aslan, 2001: 81). Araştırmada sonuçlar rapor edilirken doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Temalara/kategorilere ve kodlara yönelik öğrencilerden birebir alıntılar yapılarak geçerlilik sağlanmıştır (Patton, 1997). Alıntılarının aktarılmasında öğrencilere 1’den 23’e kadar verilen numaralar kod numarası olarak kullanılmış ve Ö1 (öğrenci 1), Ö2 (öğrenci 2) şeklinde gösterilmiştir.

3.BULGULAR

Bu bölümde öğrencilerinin görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılmış, belirlenen temalara/kategorilere ve elde edilen kodlara yer verilmiştir.

Tablo 2.

Öğrencilerin Yerli Malları Haftasına İlişkin Duygularının ve Düşüncelerinin Dağılımı

Temalar	Kodlar	f
Paylaşma	Arkadaşlarla güzel vakit geçirmek	6
	Mutlu olmak	8
	Bir arada olmak	5
	Empati	2
Misafirperverlik	Misafirlere ikram	4
	Öğretmenleri davet etmek	5

Tablo 2’de, araştırmaya katılan öğrencilerin yerli malları haftasına ilişkin görüşlerinin paylaşma ve misafirperverlik temaları altında incelenmesi mümkündür. Öğrencilerin her bir temaya ilişkin görüşlerine kendi ifadelerinden örnekler verilebilir. Öğrencilerin paylaşma temasına ilişkin görüşlerine şu örnekler verilebilir; “*Yerli malı haftası sınıfın bir araya gelip yiyecek ve içecek paylaşmasına denir. Yerli malı deyince akla ilk gelen şey paylaşmaktır. Çünkü paylaşmak güzeldir [Ö16].*” “*Yerli malı haftası benim için paylaşma günü. Yemek yeme günü. İnsanların bir araya gelip de mutlu olduğumuz gün [Ö17].*” “*Yerli malı benim için paylaşmak demektir. Paylaşmak bana zevk verir. Önceden yerli malının ne demek olduğunu bilmiyordum. Şimdi ise büyüdüm. Artık ne demek olduğunu biliyorum. Paylaşmak. Ayrıca yerli malı olduğu zaman, zamanım arkadaşlarımla birlikte çok güzel geçer [Ö2].*” “*Ben yerli malı haftası olduğu için çok mutluym ama bazı arkadaşlarım hiçbir şey yapıp getirmediikleri için arkadaşlarım çok üzülüyordu. Ben de onlar için üzülüyorum. Ama onlar biraz sonra sevinmeye başlayınca ben daha çok sevindim. Bugün olmasaydı ben bu kadar mutlu, sevinçli olamazdım. İyi ki bugün, yani yerli malı varmış [Ö7].*” “*Yerli malındaki yemekler çok güzeldi. Yani hiç utanmasam bir daha yerli malının olmasını isterdim. Ama isteyemem. Çünkü bence bu hem ayıp hem de haksızlık... Herkesin annesinin veya babasının belleri ağrıyor. Durumu olmayanların malzemeleri kalmıyor. Akşama yemek yapacak malzemeleri kalmıyor [Ö8].*” “*Yerli malını ilk öğrendiğimde çok heyecanlıydım. Ama artık büyüdüm, arkadaşlarımla paylaşmayı öğrendim. Bana göre yerli malı, çok güzel. Çünkü arkadaşlarımla paylaşım yapmak benim için çok ama çok güzel ve bana çok mutluluk getiriyor. Arkadaşlarımla paylaşım yapmayı çok seviyorum. Yani hoşuma gidiyor. Bugün bizim yerli malımız vardı. Keşke yine çabucak yerli malı yapsak diye düşüneneğim. [Ö9].*” “*Bu yıl son yerli malı haftamız. İçimde biraz hüzün biraz sevinç var. Arkadaşlarımla vakit geçirmeyi çok seviyorum. Yerli malı haftasında öğretmenler, öğrenciler, anneler, babalar ve herkes bir arada neşeli bir şekilde yemek yerler [Ö10].*” “*Yerli*

İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN “TUTUM, YATIRIM VE TÜRK MALLARI....

malı haftasını çok seviyorum. Yerli malı haftasını sevdiğim için annem veya kendim kek, pasta, börek gibi yiyecekler yapıyoruz. Yerli malı haftasını birçok kişi veya dünyadaki insanlar sever. Her zaman yerli malı haftası yaparken içimi heyecan, sevinç ve mutluluk sarıyor [Ö12].” “Yerli malı haftası bana paylaşmayı öğretti. Yerli malı deyince ilk akluma paylaşmak gelir. Hep bir arada yiyecek ve içeceklerimizi paylaşarak yeriz. Yerli malı haftasında çok mutlu oluruz. Çünkü paylaşmak çok güzeldir [Ö13].”

Misafirperverlik temasına; *“Yerli malı haftasında ev yapımı yiyecekler, içecekler, tatlılar yapılır. Gelen misafirlere ikram edilir [Ö3].” “Yerli malları haftası çok güzel bir gün. Herkes yemek, içecek vb. şeyler getirir. Herkes herkesin getirdiklerinden yer. Çok mutlu olunur... [Ö4].” “Yerli malı haftası güzel geçti. Herkese yetecek kadar yiyecek vardı. Hiç eksik yoktu. Öğretmenlerden birkaçını davet ettik [Ö14].” “Evet, yerli malı haftası çok güzel geçti. Herkes yiyecek yedi. Öğretmenler geldi. Çok güzel geçti [Ö18].” “Yerli malı haftasında yemek getirirler, yemek yeriz. Konuşmalar yapılır, sofraya kurulur; başka sınıflar, başka öğretmenler çağırılır, onlara yemek ikram edilir [Ö21].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.*

Tablo 3.

Yerli Malları Haftasında Yapılan Etkinliklerle İlgili Örneklerin Dağılımı

Temalar	Kodlar	f
Dayanışma	Ev yapımı yiyeceklerin paylaşımı	9
	Yardımlaşma duygusunu içselleştirme	7
Kültürel paylaşım	Şiir okumak	4
	Yemek yeme adabını öğreten etkinlikler	2
	Şarkı söylemek	1

Tablo 3’te, araştırmaya katılan öğrencilerin yerli malları haftasına ilişkin verdikleri etkinlik örneklerinin *dayanışma* ve *kültürel paylaşım* temaları altında incelenmesi mümkündür. Öğrencilerin her bir temaya ilişkin görüşlerine kendi ifadelerinden örnekler verilebilir. Öğrencilerin dayanışma örneği temasına ilişkin görüşlerine; *“Tatlı, kurabiye, kısır, pasta gibi şeyler yapılır. Anneler yemek servisi için yardıma gelir. Sınıf öğretmeni dışında başka öğretmenler gelir. İstenirse başka sınıflar da buna katılabilir [Ö10].” “Herkes ev yapımı yiyecekler, tatlılar getirdi. Onları yedik ve çok güzel geçti [Ö3].” “Öğretmenler hazırlık yapar yerli malı için. Sonra yerli malı için çok iyi yemekler yaparız. Hepimiz yeriz ve beğeniriz [Ö1].” Yerli malları haftası yaptık. Zaten yerli malı demek herkes evlerinden poğaçaya, kek, börek gibi şeyler getirirler [Ö11].” Yerli malı haftasında yiyecekler ve içecekler paylaşarak yiyilir. Yerli malı haftasında paylaşmayı öğreniriz [Ö13].” “Herkes bir şeyler getirdi. Yiyecekler, içecekler getirdik. Onları servis ettik. Öğretmenler ve öğrencilerle yaptığımız yiyecekleri yedik [Ö14].” “Yerli mallarında herkes yemek getirebilir. Yerli malları birbirimizle paylaşmayı ögre-*

ten etkinliklerdir [Ö16].” “Yerli mallarında yemekler, içecekler ve Türk malzemeleri alırız. Öğretmenler gelir, herkes yemek yer [Ö4].” “Yerli malı haftasında yemekler yiyip, meyve suları içtik [Ö7].” “Yerli malı haftasını yaparken ağabeylerimiz, ablalarımız ve annelerimiz yiyecekleri tabaklara koymaya yardım ediyorlar. Yerli malı haftası çok eğlenceli geçti [Ö12].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Kültürel paylaşım temasına “Çok sevdim ve hemen hazırlıkları başlattım. Türlü türlü yiyecekleri yaparım ve daha sonraki gün okula getiririm. Öğlen olmasın beklerim, öğlende yeriz [Ö6].” “Yemek yedik, çok eğlendik ve çok güzel bir şekilde doyduk. Yani eve öğlen yemeğine gitmeyecek kadar doydum [Ö8].” “Şiirler okuduk [Ö11].” “Bazen yerli malı hakkında etkinlikler düzenleriz. Şarkı söyleriz, şiir okuruz. Yemekler getirip eğlenceli bir gün geçiririz [Ö15].” “Yerli malı haftasında yaptığımız etkinlikler paylaşmayı öğreten, toplumda yemek yemeyi öğreten etkinliklerdir [Ö17].” “Şiir okuduk... [Ö22].” “Türk malları ile ilgili şiir okuyoruz “Yerli mallarında herkes yemek getirebilir. Yerli malları birbirimizle paylaşmayı öğreten etkinliklerdir [Ö23].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Tablo 4.

Yerli Malları Haftasında Öğrenilenlerin Hayata Yansıma Durumu

Temalar	Kodlar	f
Kalite bilinci	TSE damgası	7
	Açıkta satılan ürünlerin alınmamasının gerektiği	1
Tüketici sorumluluğu bilinci	Yerli malını yabancı malına tercih etme	16
	Son kullanma tarihi	6
	Sağlıklı ürünleri tercih etmek	4
	Bilinçli alışveriş yapmayı öğrenme	2

Tablo 4’te, araştırmaya katılan öğrencilerin yerli malları haftasında öğrenilenlerin hayata yansımalarına ilişkin görüşlerinin kalite bilinci ve tüketici sorumluluğu bilinci temaları altında incelenebilir. Öğrencilerin her bir temaya ilişkin görüşlerine kendi ifadelerinden örnekler verilebilir. Öğrencilerin kalite bilinci temasına ilişkin görüşlerine; “TSE damgasına dikkat ederim [Ö3].” “TSE damgası olanları alırım [Ö18].” “TSE damgası olmayan ürünlerden almamalıyız. Açık alanda satılan ürünlerden almamalıyız [Ö10].” “TSE damgasına bakarak almaya çalışırım [Ö12].” TSE damgasına bakarım [Ö13].” “TSE damgasına bakarım [Ö19].” “Yiyecekleri alırken TSE damgasına dikkat ederim [Ö20].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

Tüketici sorumluluğu temasına; “Türk malını alırız [Ö1].” “Türkiye’de üretilen ürünleri tercih ederim. Elimden geldiği kadar sağlıklı ürünleri tüketmeye çalışırım [Ö3].” “Alışveriş yaparken Türk malı alırız. Türk mallarından yeriz. Türk malları çok iyidir. Öyle başka ülkelere boşuna para kazandırmamak lazım, hem de malları kötüdür

[Ö4].” “Sağlıklı, yararlı, tarihe bakmaya özen gösteririm [Ö15].” “Yabancı maddeyi kullanmaktansa yerli malı almayı tercih etmek [Ö5].” “Son kullanma tarihine bakmalıyız [Ö10].” “Yerli malı adı üstünde, yerli şeylerden yiyelim ki ülkemize katkısı olsun. O yüzden ben de ülkeme yardım etmek için yerli mallarından alırım [Ö11].” “Türk malı olduğuna bakmaya çalışırım. Son kullanma tarihine bakmaya çalışırım. Bozulmuş ürünler almamaya çalışırım. Yurdumuzda üretilen yiyecekleri almaya çalışırım, son kullanma tarihine bakmaya çalışırım. [Ö12].” “Türk malı olan şeyleri almaya dikkat ederim [Ö17].” “Türkiye’de yapılan şeyleri alırım [Ö18].” “Alışveriş yaparken yurdumuzda üretilen şeyleri alırım. Son kullanma tarihine bakarım [Ö13].” “Türkiye’de yapılan yiyeceklerden, el emeği ile yapılmış ürünlerden, yabancı olmayan ürünlerden alırım [Ö14].” “Yerli malına uygun yiyecekler yaparım [Ö16].” “Arkadaşlarıma yararlı besinler alırım. Son kullanma tarihine bakarım. Türk malı olduğuna bakarım [Ö19].” “Yiyecekleri alırken son kullanma tarihine ve Türk malı olmasına çok dikkat ederim [Ö20].” “Alışverişin nasıl yapıldığını daha iyi öğrenebiliyorum [Ö7].” ifadeleri örnek olarak verilebilir.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırma sonucunda öğrencilerin yerli malları haftasını daha çok “paylaşma” ve “misafirperverlik” olarak düşündükleri görülmüştür. Yerli malları haftasına ilişkin verdikleri etkinlik örneklerinin “dayanışma” ve “kültürel paylaşım” adı altında ele aldıkları belirlenmiştir. Bu durum, öğretmenlerin, % 56’sının “Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası”nın işe vuruk olduğunu düşündükleri araştırma bulgusuyla (Gültekin, 2007) uyumludur. Duruhan ve Bedir’in (2005) araştırmalarında “öğrencilerin yerli malı kullanmanın önemi konusunda bilinçlenmeleriyle” ilgili olarak özel okul öğrencilerinin orta, devlet okulu öğrencilerinin çok düzeyinde kazanım elde ettikleri yönündeki bulgularıyla örtüşmektedir. Şiringel (2006) ise Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftasının öğrencilerin ulusal ekonomiyi ve tutumlu olma alışkanlığını yaşamlarıyla ilişkilendirerek anlamaları konusunda öğretmenlerin yaklaşık yarısının; Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası’nın amacına ulaştığını düşündüklerini tespit etmiştir. Bu sonuçlar, ancak uygun olarak planlandığında “Tutum Yatırım ve Türk Malları Haftası”nda yapılan etkinliklerin öğrencilerde yerli mallarını tercih etmeye yönelik bir farkındalık oluşturduğunu göstermektedir. Günümüz küresel dünyasında yerli ürünleri tercih etmek kadar tercih edilecek ürünler üretebilmenin önemi şüphesiz yadsınmaz. Sosyal Bilgiler Programı’nda da yer alan paylaşma, misafirperverlik, dayanışma gibi değerlerin (MEB, 2005a) öğrenciler arasında yaşatıldığına ilişkin bu sonuç memnuniyet verici bulunmuştur. Araştırma sonucunda Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği’nin 5. maddesinde yer alan “savurganlığı önleme ve tutumlu olabilme” amacının gerçekleşmesine ilişkin bir bulguya ulaşamamıştır.

Yerli malları haftasında öğrenilenlerin hayata yansımalarıyla ilgili olarak öğrenciler, kalite bilincini ve tüketici sorumluluğu bilincini öne çıkardıkları görülmüştür. Bu durum Sağlam’ın (2010) ilköğretim öğrencilerinin bilinçli tüketicilik düzeyleri ile ilgili yapmış olduğu çalışmadaki sonuçlarla benzerlik göstermektedir. Mekela ve Peters

(2004) ergenlik çağındaki gençlerle yaptığı çalışmada öğrencilerin tüketici hakları ve sorumlulukları ile ilgili farkındalıkları ve tüketici eğitimi ile tüketici davranışlarına yönelik algılarını saptamaya çalışmışlardır. İlgili araştırmacılar tüketici eğitim programlarının ergenlik çağındaki gençlerin tüketici hakları ve sorumlulukları ile ilgili farkındalıklarını artırmada etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Malbeği (2011) drama yönteminin bilinçli tüketicilik düzeyine etkisine ilişkin araştırmasında deney grubu öğrencilerinin ortalamalarının kontrol grubu öğrencilerinin ortalamalarından yüksek olduğunu bulmuş, bu sonucun anlamlı farklılığa yol açmadığını tespit etmiştir. Bundan başka Ata (2009), Kayseri’de ilköğretim 4. sınıf öğrencisinin bilinçli bir tüketici olarak IX. Geleneksel Tüketici Hakları Ödülünü almasının önemli bir gösterge olarak ifade etmektedir. Bu durum “Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası”nda öğrenilenlerin öğrencilerin bilinçli tüketici olmalarına olumlu olarak yansıdığını göstermektedir.

Sonuç olarak yerli malları haftası olarak bilinen “Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası”nda paylaşma, misafirperverlik, dayanışma ve kültürel paylaşım gibi değerlerin öğrenciler arasında yaşatıldığı; yerli malları haftasının öğrencilerin kalite bilincini ve tüketici sorumluluğu bilincini geliştirdiği; küresel dünyada yerli ürünleri tercih etmek kadar tercih edilecek ürünler üretmenin de önemli olduğu ve amaca uygun olarak planlandığında “Tutum Yatırım ve Türk Malları Haftası”nda yapılan etkinliklerin öğrencilerde yerli mallarını tercih etmeye yönelik bir farkındalık oluşturduğu görülmüştür. Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında yerli malları haftası olarak bilinen “Tutum Yatırım ve Türk Malları Haftası”nın öğrencilerin ilgisini çekecek etkinliklerle kutlanmaya devam etmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Ata, B. (2009). Sosyal Bilgiler öğretim programı. *Sosyal Bilgiler öğretimi*. (Editör: C. Öztürk). Ankara: Pegem A Yayınları.
- Brophy, J., & Alleman, J. (2007). *Powerful social studies for elementary students*. USA: Thomson Wadsworth.
- Duman, D. (1993). 1930’lu yıllarda büyük coşkularla kutlanırdı yerli malı haftaları. *Tarih ve Toplum*, 111.
- Duruhan, K. ve Bedir, G. (2005). Devlet okullarında ve özel okullarda kutlanan ve anılan belirli gün ve haftaların etkililik düzeylerinin kıyası (Kayseri İli Örneği). *Milli Eğitim*, 168.
- Erden, M. (1996). *Sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Alkım Yayınları.
- Göçer, A. (2004). Türkçe öğrenimine bir uygulama sahası olarak belirli günler ve haftaların kutlama etkinlikleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 162.
- Gültekin, M. (2007). İlköğretim öğretmenlerinin ilköğretimde kutlanan belirli gün ve haftaların gerekliliği ve işe vurukluğu konusundaki görüşleri. *Milli Eğitim*, 174, 72-87.

- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kavaklı, N. (2010). Tasarruf ve yerli mallar haftasının basındaki temsili: Küreselleşme ve ulusal kimlik bağlamında bir inceleme. *Kültür ve İletişim*, 13 (1), 69-101.
- Malbeleş, F. (2011). *Drama yönteminin sosyal bilgiler dersi başarısına ve bilinçli tüketicilik düzeyine etkisi*, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
- MEB [Milli Eğitim Bakanlığı]. (2005). Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği. *Tebliğler Dergisi*, 2569.
- MEB [Milli Eğitim Bakanlığı]. (2005a). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6-7. Sınıflar Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Mekela, C. J. ve Peters, S. (2004). Consumer education: creating consumer awareness among adolescents in Botswana. *International Journal of Consumer Studies*, 28 (4), 379-387.
- Paykoç, F. (1994). Güncel olaylarla belirli gün ve haftaların öğretimi. *Sosyal bilgiler öğretimi*. (Editör: B. Özer). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları. 44-60.
- Patton, M.Q. (1997). *How to use qualitative methods in evaluation*. Newbury park, CA: SAGE Publications.
- Sağlam, H. İ. (2010). İlköğretim öğrencilerinin bilinçli tüketicilik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(4), 2531-2568.
- Sözer, E. (1998). Sosyal bilgiler programının amaçları, ilkeleri ve temel özellikleri. *Sosyal bilgiler öğretimi*. (Editör: G. Can). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Şiringel, N. (2006). *Sosyal bilgiler ve Türkçe öğretmenlerinin ilköğretim 6. ve 7. sınıfta belirli gün ve haftalara ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi*. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana.
- Tavşancıl, E. ve Aslan, H. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Turan, G. ve Ödekan, A. (2009). Erken cumhuriyet döneminde yerli malı kavramı ve İstanbul yerli malı sergileri. *İTÜ Dergisi/b Sosyal Bilimler*, 6 (2), 15-26.
- Yaşar, Ş., Sözer, E. ve Gültekin, M. (2000). İlköğretimde öğrenme-öğretme süreci ve öğretmen rolü. *VII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı* içinde (I. Cilt, s. 452-461). Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011) *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

ÖĞRETMEN ADAYLARININ AKADEMİK İŞLERİNİ ERTELEME NEDENLERİ

Rüştü YEŞİL*
Enver ŞAHAN**

ÖZET

Bu çalışma, öğretmen adaylarının akademik işlerini erteleme nedenlerini ve bu nedenlerden etkilenme düzeylerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırma tarama modelinde yürütülen nicel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma evrenini, Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi birinci ve dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem ise, farklı bölümlerin birinci ve dördüncü sınıflarında öğrenim gören 447 öğrencidir. Veriler, “Kişisel Bilgi Formu” ve “Akademik İşleri Erteleme Nedenleri Ölçeği” ile 2010-2011 akademik yılında toplanmıştır. Ölçek, kırk üç madde ve altı faktörden oluşmaktadır. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma, t testi, ANOVA ve Scheffe testleri kullanılmıştır. Araştırma sonunda, ulaşılan sonuçlar, farklı araştırma sonuçları ile tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar sözcükler: akademik işler, erteleme, aday öğretmen.

CANDIDATE TEACHERS' REASONS FOR ACADEMIC PROCRASTINATION

ABSTRACT

This study aims to determine the reasons of candidate teachers to procrastinate their academic studies and the level of being influenced by these reasons. The research is a quantitative study that is carried out, using the survey method. The study population of the study is composed of the first and fourth year students at the Faculty of Education of Ahi Evran University. The sample, on the other hand, consisted of 447 students who were in their first and fourth years of study in different departments. The data were collected using the “Personal Information Form” and the “Scale of Reasons for Academic Procrastination” in the 2010-2011 academic year. The scale consists of forty three items and six factors. Mean, standard deviation, t-test, ANOVA, and Scheffe tests were used for the analysis of the data. The results obtained at the end of the study were discussed together with different study results and some suggestions were made.

Keywords: academic duties, procrastination, candidate teacher

---

* Yrd. Doç. Dr., Ahi Evran Üniversitesi, e-posta: ryesil40@gmail.com

** Öğretmen (Bilim Uzmanı), Kırşehir İl Millî Eğitim Müdürlüğü, e-posta: sahanenver@gmail.com